

QORTI TA' L-APPELL

**ONOR. IMHALLEF
PHILIP SCIBERRAS**

Seduta tat-3 ta' Ottubru, 2007

Appell Civili Numru. 94/2005/1

**Montaldo Insurance Agency Ltd bhala agenti u in
rapprezentanza tas-socjeta` estera American Home
Assurance Company kif surrogata fid-drittijiet ta' l-
assigurat taghha Paul Zammit u l-istess Paul Zammit**

VS

**Emanuel Micallef u Alessio De Carlo, u b' digriet ta' l-4
ta' April, 2006 giet imsejha fil-kawza s-socjeta`
Untours Insurance Agents Ltd ghal Qatar Insurance
Company**

Il-Qorti,

Fid-9 ta' Marzu, 2007 it-Tribunal ghal Talbiet Zghar
ippronunzja s-segwenti sentenza fl-ismijiet premessi:-

“It-Tribunal,

Ra l-Avviz fl-ismijiet premissi prezentat fil-11 ta' Jannar, 2005 fejn intalab li l-konvenuti jew min minnhom ghandhom jigu kkundannati jhallsu lill-atturi s-somma ta' elf, erba' mija, disgha u erbghin lira, erbgha u erbghin centezmu (Lm1449.44) rapprezentanti valur ta' hsharat kkagunati fil-vettura tal-attur numru ANN 125 f'incident stradali li seh nhar il-31 ta' Lulju, 2004 gewwa Valley Road, Qormi waqt li l-konvenut De Carlo kien qed isuq il-vettura IAG 898 proprjeta' tal-konvenut Micallef u habat fil-vettura tal-attur Zammit ghal liema ncident l-istess konvenut De Carlo kien unikament responsabbli.

Bl-ispejjes u bl-imghaxijiet sad-data tal-pagament effettiv kontra l-konvenuti jew min minnhom minn issa ngunti ghas-subizzjoni.

Ra r-risposta tal-konvenut De Carlo datata 9 ta' Gunju, 2005 fejn eccepixxa li sid il-vettura IAG 989 fil-fatt kien certu Antoine Cassar li nganna lill-eccipjent peress li meta Cassar xtara l-vettura mill-konvenut Micallef ta' x'jifhem lill-konvenut De Carlo li seta' johrog biha bhala trial run stante li kienet debitament koperta b'polza ta' assikurazzjoni meta fil-fatt ma kienitx.

Ra r-risposta tal-konvenut Micallef li eccepixxa fl-ewwel lok li ma kienx il-legittimu kontradittur u kwindi ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju u in oltre li ma kienx responsabbli ghall-incident tat-traffiku in kwistjoni, b'riserva li jitresqu eccezzjonijiet ulterjuri. Bl-ispejjes.

Ra l-kontestazzjoni tas-socjeta' kjamata fil-Kawza Untours Insurance Agents Ltd datata 29 ta' Dicembru, 2006 fejn eccepjet li ebda sentenza ma tista' tigi ddikjarata esegwibbli fil-konfront taghha peress li ma kien hemm ebda polza ta' assikurazzjoni mahruga minnha in vigore in konnessjoni mal-vettura nvoluta fil-habta u dana

kif konfortat minn sentenza moghitja mill-Prim Awla Cit nru 687/77 fl-ismijiet Dr Maria Fatima Mallia vs Joseph Sammut et deciza fid-29 ta' Gunju, 1981. Illi mir-rikors taghha stess pero`, is-socjeta` kjamata fil-kawza donnha qed taccetta l-fatt li inizjalment il-vettura misjuqa mill-konvenut De Carlo kienet fil-fatt assikurata maghha.

Ra l-provi prodotti nkluz id-dokumenti esebiti.

Sema` it-trattazzjoni orali mill-abli difensuri tal-partijiet.

Ikkunsidra.

L-attur Paul Zammit xehed illi l-vettura tieghu qalghet daqqa meta kienet tinsab ipparkeggjata tajjeb mal-bankina u li kienet intlaqtet minn vettura ohra li ra b'ghajnejh li skond in-nies li kienu prezenti kienet qed tinstaq mill-konvenut De Carlo. Spjega wkoll fejn sofriet il-hsarat il-vettura tieghu.

Il-konvenut De Carlo gie rrapportat mill-warden Dok DD11 li spjega li l-incident sehh meta huwa storda, kwindi tilef il-kontroll tal-vettura li kien qed isuq u konsegwentement dahal fil-vettura tal-attur Zammit. Meta xehed, il-konvenut De Carlo, filwaqt li kkonferma li kien hu li habat gol- vettura tal-attur, jispjega pero` li huwa kien inghata x'jifhem li s-sewqan tieghu kien debitament kopert permezz ta` polza ta` assikurazzjoni meta fil-fatt wara l-incident irrizulta li ma kienx. In kontro-ezami jghid pero` li huwa kien xtara l-vettura in kwistjoni xi gimgha qabel l-incident.

Il-konvenut Micallef jghid li lil De Carlo ma jafux u anqas li kien saq il-vettura nvoluta fl-incident u dana peress li l-istess vettura li kienet tappartjeni lilu kienet giet mibjugha xi zmien qabel lil certu Antoine Cassar, imlaqqam it-Topsy cioe` fit-12 ta` Lulju, 2004. Jikkonferma pero` li dan it-transfer baqa` ma giex konkluz bil-firma tat-tnejn u la l-

pulizija u anqas l-assikurazzjoni tal-Untours ma kienu gew infurmati b'dan. Jispjega li l-karta privata bejnu u bejn Cassar fuq din il-vettura fil-fatt kienet giet iffirmata minn ibnu u mhux minnu. Vide Dok EM1 a fol 21 tal-process, pero` saret bl-approvazzjoni tieghu peress li kien prezenti wkoll. Ibnu Wally Micallef jikkonferma li ffirmat id-dokument EM1 minflok missieru pero` jghid li missieru Emmanuel Micallef ma kienx prezenti ghalkemm mar jinfurmah b'kollox wara. Jikkonferma wkoll li t-transfer fuq il-log book baqa` ma giex iffirmit.

It-Tribunal jinnota li l-prova dwar il-kwantum tal-hsarat gew sodisfacentement ipprovati kemm tramite x-xhieda ta` David Debono u d-dokumenti minnu esebiti Dok DD1 sa DD10, kemm mis-surveyor John Callus u kif ukoll mir-ritratti annessi mar-rapport tal-warden a fol 35 sa 38 tal-process.

Illi in vista tal-premess ghalhekk ma hemmx dubju li l-konvenut De Carlo kien unikament responsabbli ghall-incident in kwistjoni u ghal konsegwenzjali hsarat fuq il-vettura tal-attur, il-kwantum ta` liema jinsabu sodisfacentement ipprovati. Jibqa` biss pero` l-fatt jekk is-socjeta` assikuratrici Untours Insurance Agents Ltd ghandhiex tigi kkundannata flimkien ma` De Carlo o meno.

Illi s-socjeta` assikuratrici msejha fil-kawza tippretendi li m`ghandhiex tigi kkundannata f'kaz ta` htija tal-konvenuti peress li ma kienx hemm polza in vigore fiz-zmien tal-incident pero` tonqos li tispjega il-ghala qed tressaq tali affermazzjoni u wisq anqas resqet provi in sostenn ta` tali affermazzjoni. It-Tribunal qed jassumi li tali pretenzjoni tinsab ibbazata fuq il-fatt li hija ma gietx avzata skond il-ligi bit-trasferiment tal-vettura. Jigi nnotat pero` li mill-provi ma rrizultax li kien hemm trasferiment skond il-ligi tal-vettura in kwistjoni stante li din baqghet ma gietx registrata u

I-vettura baqghet tghajjat lill-konvenut Emanuel Micallef, cioe` l-persuna assikurata mas-socjeta` imsejha fil-kawza.

It-Tribunal ezamina l-artikolu 10 et seq tal-Kap 104 tal-Ligijiet ta` Malta u kif ukoll is-sentenza moghtija mill-Prim Awla tal-Qorti Civili, Cit nru 608/99 deciza fil-5 ta` Ottubru, 2006 fl-ismijiet Carmelo Borg vs Laferla Insurance noe u jirrileva li ma jsib ebda raguni il-ghala s-socjeta` imsejha fil-kawza m`ghandhiex tigi wkoll ikkundannata ghal hsara li sofra t-terz bhala s-socjeta` assikuratrici tal-vettura nvoluta fl-incident in kwistjoni.

Ghaldaqstant in vista tal-konsiderazzjonijiet hawn fuq maghmula, t-Tribunal qieghed jaqta` u jiddeciedi dan il-kaz billi jilqa` it-talbiet attrici, jiddikjara li l-konvenut Alessio De Carlo kien unikament responsabbli ghall-incident in kwistjoni u kwindi ghal hsharat ikkagunati fil-vettura tal-attur Paul Zammit u konsegwentement ghalhekk jikkundanna lill-istess konvenut u lis-socjeta` imsejha fil-kawza Untours Insurance Agents Limited ghal Qatar Insurance Company solidalment bejniethom sabiex ihallsu lill-atturi s-somma mitluba ta` elf, erba` mija u disgha u erbghin lira, erbgha u erbghin centezmu (Lm1,449.44) bl-imghax legali dekorribbli mid-data tal-prezentata tal-odjern avviz u bl-ispejjes kollha kif mitluba a karigu tal-istess konvenut Alessio De Carlo u tas-socjeta` imsejha fil-kawza Untours Insurance Agents Limited ghal Qatar Insurance Company solidalment bejniethom salv kull dritt ta` azzjoni spettanti lill-istess socjeta` assikuratrici msejha fil-kawza kontra z-zewg konvenuti Emanuel Micallef u Alessio De Carlo in konnessjoni mal-meritu tal-kawza odjerna.”

Minn din is-sentenza appellat s-socjeta` imsejha fil-kawza b' dawn il-motivi ta' aggravji:-

(1) It-Tribunal kien *ratione materiae* inkompetenti li jitratta l-kaz dwar l-applikabilita` o meno tal-polza ta' assigurazzjoni;

(2) Is-sentenza ma ddisponiet xejn dwar il-konvenut Emanuel Micallef;

(3) Fil-kuntratt ta' assigurazzjoni li hi kellha ma' l-imsemmi konvenut ma kienx hemm ukoll id-dritt li dan jghaddi l-vettura assikurata lil terzi ad insaputa, jew minghajr l-accettazzjoni, taghha;

Minn ezami tal-linja ta' difiza adottata mis-socjeta` assiguratrici appellanti quddiem it-Tribunal ma jirrizulta minn ebda eccezzjoni illi din issollevat l-inkompetenza, li issa qed tqajjem ghall-ewwel darba fi grad ta' appell. Dan iqieghed quddiem il-Qorti kwestjoni ta' l-istadju ta' l-ammissibilita` ta' eccezzjoni ritwali;

Hu principju procedurali ben assodat illi meta l-inkompetenza, minn kwalunkwe kawza dipendenti, ma tigix eccepita *in limine litis* din titqies rinunzjata. Hu veru li l-gudikant ta' l-ewwel grad ghandu l-fakolta li jirriveva *d' ufficio* l-inkompetenza tieghu, imma la dan ma jaghmlux il-kawza tibqa' radikata quddiemu. Difatti, lanqas ma hi ammessa censura f' sede ta' appell kontra dak il-gudikant ghal dik l-inottemperanza tieghu ma' dak id-dover fakoltattiv jew dik ta' l-"indifferenza" minnu ta' l-ordinament procedurali ghal fatt. Dan ghaliex in mankanza ta' dak ir-riljev *d' ufficio* l-kompetenza ma tistax titqieghed in diskussjoni;

Jinghad a propozitu fis-sentenza fl-ismijiet "**Carmelo Mifsud -vs- Giuseppe Vella**", Appell Inferjuri, 30 ta' Lulju 1955, "apparti jekk l-ewwel Qorti kellhiex jew le tiddikjara ruhha *ex officio* inkompetenti li tiehu konjizzjoni tal-kawza minhabba n-natura tad-domanda ta' l-attur, hu fatt illi dik id-dikjarazzjoni l-istess Qorti ma ghamlithiex; u din id-

dikjarazzjoni ma tistax issa ssir minn din il-Qorti, ghaliex hi ligi espressa illi l-eccezzjoni ta' inkompetenza minhabba x-xorta jew il-valur tal-haga li tkun fil-kwestjoni ma tistax tigi dikjarata *ex officio* f' Qorti fi grad ta' appell (Artikolu 775, Kapitolu 15, illum Artikolu 774, Kapitolu 12).” Mhux dan biss pero`. Dejjem skond il-proviso fl-istess Artikolu 774 (b), il-parti appellanti lanqas tista' taghti eccezzjonijiet ta' inkompetenza in sede appell. Jikkonsegwi illi l-ewwel aggravju rigwardanti l-inkompetenza lanqas ma hu legalment fondat. Ara f' dan l-istess sens is-sentenzi fl-ismijiet “**Anthony Fenech et -vs- Anthony Gauci et**”, Appell Superjuri, 9 ta' Marzu 1999 u “**Commercial Services Bureau (CSB) Limited -vs- Grima Communications Ltd**”, Appell mit-Tribunal ghal Talbiet Zghar, 23 ta' Gunju 2004;

Dan premiss, il-Qorti jidhrilha li ghandha tghaddi biex tikkonsidra unitament iz-zewg aggravji l-ohra sottomessi. Dan anke billi tirrikorri, safejn opportun, u bl-assistenza tal-kazistika affermata ghal perkors storiku tat-tematika koncernanti l-qagħda relazzjonali bejn l-assigurazzjoni u t-terz danneggjat;

Jinghad f' decizjonijiet anterjuri qabel l-emendi recensjuri għall-“Ordinanza dwar l-Assigurazzjoni ta' Vetturi bil-mutur għar-riskji ta' terzi persuni” (Kapitolu 104), illi in linea ta' principju generali bejn l-assigurazzjoni u t-terzi ma kien hemm ebda relazzjoni guridika (ara **Kollez. Vol. XXXVII P I p 140**). Gie ritenut pero` illi fejn l-assigurazzjoni taccetta r-responsabilita` ta' l-assigurat tagħha għall-incident u taccetta li thallas il-*claim* tat-terz danneggjat jinholoq rapport gdid u l-posizzjoni guridika tghaddi mill-fazi ta' l-azzjoni *ex delicto* u tidhol fil-fazi ta' l-adempiment kontrattwali, li minnu tista' tohrog l-azzjoni *ex contractu*. Ara “**Andrea Sammut -vs- George Agius et nomine**”, Qorti tal-Kummerc, 28 ta' Mejju 1980, per Imhallel Carmelo Schembri, u “**Carmelo Vassallo et -vs- Henry A. Pace nomine**”, Appell Kummercjali, 7 ta' Mejju 1965;

Issa fil-kaz prezenti l-ebda relazzjoni konsimili ghal dik tas-sentenzi appena citati ma jidher li twieldet tant li s-socjeta` appellanti mhux biss ikkontestat il-*claim*, talli qed tippretendi wkoll illi kwalsiasi gudikat kontra l-konvenuti ma kellux ikun ezegwibbli fil-konfront taghha. Hi tibbaza din il-pretensjoni taghha fuq il-konsiderazzjoni illi fil-kuntratt ta' assigurazzjoni li kellha mal-konvenut Emanuel Micallef ma kienx hemm ukoll id-dritt li dan jghaddi l-vettura assikurata lil terzi, ad insaputa taghha u bla ma tkun accettat. Jidher minn dan illi s-socjeta` appellanti, avolja dan ma tirreferix ghalih b' mod espress, qed tikkampa l-assunt taghha fuq il-portata ta' dik il-gurisprudenza li ssostni illi "meta karozza tigi trasferita lil haddiehor, il-polza tas-sigurta relativa ghal dik il-karozza taqa' b' dak it-trasferiment, jekk ma jkunx hemm 'assignment' tal-polza favur l-akkwiredent bl-approvazzjoni tal-kumpanija assikuratrici". Ara "**Il-Pulizija -vs- Anthony Pace**", Appell Kriminali, 29 ta' Novembru 1952 u "**Carmelo Vella et -vs- Francis Zahra et**", Prim' Awla, Qorti Civili, 20 ta' Frar, 1965;

Fi ftit kliem, jitnissel mis-silta riprodotta illi d-drittijiet u obbligi ta' l-assikurat taht il-polza ma jigux awtomatikament aljenati flimkien mal-bejgh, tpartit jew trasferiment xort' ohra tal-vettura izda biex dan ikun hekk il-kaz irid ikun hemm fil-mument ta' l-aljenazzjoni l-akkonsentiment dikjarat ta' l-assikurazzjoni tal-passagg taghhom. Tinsorgi hawn il-mistoqsija jekk in-non ottemperanza mill-assikurat tal-vettura involuta f' kollizzjoni tikkrejax impediment lit-terz danneggjat milli jikkonseguwixxi l-jedd tieghu ghar-rizarciment tad-danni di fronte ghall-assikurazzjoni tal-vettura, jew din tistax tirrezisti d-domanda tat-terz ghall-indennizz ghal dik ir-raguni;

Fil-fehma ta' din il-Qorti t-twegiba ghal kwezit tinsab fid-dixxiplina regolatrici tan-normi taht il-Kapitolu 104. Apparti l-konsiderazzjoni illi s-socjeta` appellanti naqset li ggib prova konkreta, bl-esebizzjoni tal-polza, ta' dak minnha allegat li hu kontenut fil-polza assikurattiva *de quo*,

ankorke dan kien hekk l-kaz, dik il-polza jew il-kondizzjonijiet u termini fiha ma jistghux ikollhom effikacija li jarrestaw jew ifixklu talba ghad-danni minn terzi. Dan hu sew deducibbli mill-Artikoli 10 u 12 (3) tal-Kapitolu 104. Proprju l-ispirtu ta' din il-ligi, anke ghall-kaz prospettat mis-socjeta` appellanti, jindika illi nonostante t-trasferiment tal-vettura l-effetti tal-polza ma jiccessawx. Anzi dawn, *ope legis*, japplikaw xorta wahda u b' mod awtomatiku fir-rigward tat-terz danneggjat, ancorke s-socjeta` assicuratrici tista' tqis il-polza invalida u non-rispondenti. Gja f' dan il-kuntest din il-Qorti kellha okkazzjoni tirmarkata illi "minn dak dezunt mill-Kapitolu 104 huwa ovvju illi l-Qorti ma tistax tintrattjeni talba li tippermetti lis-socjeta` appellanti biex, kif jinghad minnha, il-kundanna imposta fuq il-konvenut fis-sentenza appellata ma tkunx tista' tigi rizarcita direttament minnha. Anke jekk talvolta s-socjeta` appellanti ghandha raguni serja u valida biex il-polza ma tirrispondix fil-kuntest minnha prospettat din l-istess raguni, kif fuq manifest skond it-test tal-ligi, ma tistax tarresta d-dritt tat-terz danneggjat." (**Fogg Insurance Agencies Limited *nomine* -vs- Simon Tabone**", 28 ta' April 2004);

Terga', kif sewwa gie rilevat mill-appellati fir-risposta ta' l-appell taghhom, is-socjeta` appellanti ma jirrizultax li approfittat ruhha mir-rimedju lilha konferit bl-Artikolu 10 (3) ta' l-istess Kapitolu 104 li tattjeni fiz-zmien statutorju utli ta' tliet xhur, dikjarazzjoni ta' l-annullament tal-polza. Ghal aktar approfondiment in tema taghmel qari interessanti s-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell, sede Civili, tal-21 ta' Ottubru 1988 in re: "**Francis Caruana *proprio et nomine* -vs- Philip Attard *et nomine***".

Ghal dawn il-premessi konsiderazzjonijiet u dawk tat-Tribunal adit din il-Qorti qed tirrespingi l-appell dwar kull kap ta' l-aggarvji tieghu u tikkonferma s-sentenza appellata, bl-ispejjez tal-prezenti procedura jitbataw mis-socjeta` assicuratrici appellanti.

Kopja Informali ta' Sentenza

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----